

nih vidikov urejanja prostora. Zelo spodbudna so načela o reguliranju agrarne politike, ki naj upošteva obdelovanje v skladu z ambientalnimi zmogljivostmi, z upoštevanjem lokalnih energijskih virov itd. Dejansko pa niso predvideni mehanizmi, ki bi tradicionalni kmetijski sistem obravnavali kot celovit kulturni model. Sestavine tega modela pa so tako iz materialnega kot iz socialnega in duhovnega sveta ter predvsem iz mitoloških predstav. V resnici si je težko predstavljati, kako bi z državnimi zakoni urejali interakcijo med posameznimi kulturnimi sestavinami.

Pravi smisel človekovih selitev na goro je zato moč ohraniti le z očuvanjem ravnotežja med naravo, ki simbolizira kozmični red, in kulturo, ki jo vzpostavlja človek kot zemeljski pendan naturi. Kar lahko storimo, je to, da zaželimo človeku kar največ sreče (beri: razumevanja) pri

namoščanju sistema mitološke avtoregulacije z zakonskimi dekreti.

Literatura:

- Alfred Douglas**, *Come consultare I Ching*. Rizzoli Editore, Milan 1976.
Emile Durkheim, *Elementarni oblici religijskega života*. Prosveta, Beograd 1982.
Mircea Eliade, *Cosmos and History: The Myth of the Eternal Return*, Harper Torchbooks, New York 1959.
Hans Haid, *Mythos und Kult in den Alpen*, Rosenheimer, 1990.
Naško Kriznar, *Vizualni simboli nacionalne identitete*. *Traditiones* 21, 1992, str. 227—232.
Mary Ellen Miller, *The Art of Mesoamerica from Olmec to Aztec*. Thames and Hudson, 1990.
Alfons Rosenberg, *Einführung in das Symbolverständnis*. Freiburg im Breisgau 1984.
Mitja Saje, *Kitajsko-slovenski slovar*, Ljubljana 1990 (Chinese — Slovene Dictionary).
Josip Šašel, *Leteče procesije ob Gosposvetskem polju*. Slovenski etnograf 5 (1952), str. 143—159.
 Krajinski park Lahinja, *Kulturni in naravni spomeniki Slovenije*, 181. Založba Obzorja Maribor 1992.
 La Convezione Alpina — Bilancio Provvisorio. Posizioni CIPRA, 1.—3. ottobre 1992, Schwangau.
 Wörterbuch der Aegyptischen Sprache, Berlin, Akademie Verlag, 1971.

PROGRAM »ODPADKI« JE V SREDIŠČU POZORNOSTI HIMALAJIZMA

HIMALAJA DO KOLEN V SMETEH

IGOR MAHER

Letošnjega maja je bil v Katmanduju skupni sestanek komisije za zaščito gora in komisije za odprave Mednarodne zveze gorniških organizacij. Glavna tema so bili okoljevarstveni problemi na območju Himalaje, do katerih prihaja zaradi naraščajočega turizma. Sprejeli so tudi strategijo, kako preprečiti kopičenje odpadkov ob poteh, ki jih uporabljajo odprave in trekinci.

Država gostiteljica ni bila naključno izbrana, kajti prav Nepal je dodobra občutil vse negativne plati turizma v zadnjih dveh desetletjih. O teh problemih je Planinski vestnik že podrobneje poročal (PV 92: 154—155, 1992). Prav tako je bilo na njegovih straneh nekaj napisanega tudi o Tokijskem pozivu in Kodeksu skrbi za Himalajo, ki sta bila sprejeta novembra 1991 na mednarodnem simpoziju o zaščiti gorskega sveta v Tokiu (PV 92: 251, 1992).

Komisija za zaščito gora je predstavila ciljni program »Odpadki«. Celotno besedilo programa je predstavljeno v UIAA-Bulletin Nr. 139, od koder so tudi povzete poglavne misli.

SKROMNA OPREMA BREZ EMBALAŽE

Program obsega vrsto priporočil in ukrepov za okoljevarstveno ozaveščanje in usmerjanje na vseh stopnjah izvedbe odprave ali trekinga, od priprav do povratka. Namenjen je organizatorjem, agencijam, lokalnim oblastem, proizvajalcem opreme in oskrbovalcem, gorskim vodnikom, članom odprav in trekingov kot tudi individualnim obiskovalcem. Največ bi k reševanju

problemov prispevali prav obiskovalci, katerih glavni cilj bi moral biti ta, da zapustijo obiskano deželo v čistem stanju.

Glavne zahteve, katerih uresničevanje bi pomagalo zmanjšati količino odpadkov, so predvsem uporaba razgradljivih ali gorljivih materialov za pakiranje in opremo, zmanjšanje količine osebne opreme ter vračanje problematičnih odpadkov. Udeleženci odprav in trekingov naj bi s seboj jemali čim manj osebne opreme. V času potovanja se je namreč možno marsičemu odpovedati, od različnih kozmetičnih in higienskih pripomočkov do tehnične opreme, kot so na primer kasetofoni. Predvsem pa je potrebno nameniti veliko pozornosti temu, kako je oprema zapakirana. Pločevinke, aluminijasta folija, steklenice in plastične posode, vse to so embalaže, ki so težko razgradljive ali nerazgradljive in zato neprimerne. Problematični (nevarni, nerazgradljivi) odpadki vsekakor ne sodijo v občutljivo gorsko okolje. Če se jim že ne moremo izogniti, moramo poskrbeti, da bo zanje pravilno poskrbljeno (vracanje domov). V prvi vrsti gre tu za izrabljene baterije in ostanke zdravil. Pred organizatorje odprav in trekingov je tudi postavljena vrsta zahtev. Ohranjanje čistega okolja mora biti vsekakor tudi njihov interes, kajti le tako bo vablivo za bodoče udeležence. Osnovna zahteva je vsekakor zmanjšanje količine odpadkov, za njihovo odstranjevanje pa bi morali poskrbeti na ekološko primeren način. Razgradljive in gorljive odpadke bi zakopavali in zažigali, problematične pa transportirali iz gorskega okolja do krajev za primerno odlaganje ali reciklažo.

Organizator bi moral poskrbeti, da bi uporabljali čim več lokalnih virov hrane ob poti, druga hrana pa naj bi bila v čim večji meri nepakirana (na primer suho sadje namesto sadja v pločevinkah) oziroma bi bila embalaža ponovno uporabna ali razgradljiva. Posebno skrb bi morali nameniti sprotnemu sortiranju odpadkov glede na njihovo problematičnost ter poskrbeti za vračanje problematičnih (na primer najem posebnih nosačev ali tovornih živali).

Organizator bi moral poskrbeti tudi za pravilno informiranost udeležencev, pa tudi spremljevalnega osebja (nosači, kuharji, vodniki...).

Posebna skrb mora veljati izobraževanju in usposabljanju zveznih oficirjev, sirdarjev, ki morajo prevzeti tudi odgovornost za nadzor nad izvajanjem ukrepov.

ČIŠČENJE HIMALAJE

V najbolj obremenjenih predelih bi morali poskrbeti za najnujnejšo infrastrukturo na stalnih tabornih mestih in zavetiščih, da bi zadostili higienskim in okoljevarstvenim zahtevam.

Dohodek od turizma bi se moral v večji meri razporediti med lokalne prebivalce. To bi doseglji z uvajanjem novih aktivnosti, kot so nadzorna služba in čuvaji, vzdrževanje in upravljanje tabornih mest in zavetišč, oskrba s hrano in pijačo, odstranjevanje odpadkov.

Glede čistilnih akcij so bila mnenja zelo deljena. Nekateri so zastopali idejo, da bi naslednji leti potekala obsežna čistilna kampanja, v kateri bi sodelovali gorniki z vsega sveta. Drugi so bili bolj naklonjeni manjšim skupinam v okviru na-

Komisija za odprave pri Mednarodni zvezi gorniških organizacij (UIAA) zbira informacije o stanju okolja v pomembnih baznih taborih v Himalaji. Zato prosi odprave, ki so v letih 1991 in 1992 obiskale Himalajo, da ji pošljejo poročilo o svojih opažanjih glede (ne)čistosti. Dobljeni podatki bi služili za organizacijo čiščenja v okviru prihodnjih odprav.

Podatke pošljite na naslov:

Loss Lynam (Chairman)

UIAA Expedition Commission

7 Sorbone

Ardilea Estate

Dublin 14

Ireland

ali pa na Planinsko zvezo Slovenije, da jih bomo posredovali naprej.

cionalnih gorniških organizacij. Zanimiva je tudi ideja, da bi bila izdaja dovoljenja za vzpon na vrh povezana tudi z obveznostmi glede čiščenja odpadkov.

Na sestanku so precej pozornosti namenili tudi drugim perečim problemom Himalaje, predvsem projektom v dolini reke Arun (podrobnosti glej v PV 92: 383, 1992).

S problematiko odpravarstva in popotništva ter posledic za gorsko okolje so se ukvarjali tudi udeleženci simpozija UIAA v Matsumotu na Japonskem v začetku oktobra 1992. Iz okoljevarstvenega vidika so poskušali začrtati prihodnji razvoj gornišтва vseh po svetu, upoštevajoč izkušnje iz tradicionalno gorniških dežel.

ČARNO PLEZANJE V AMERIŠKEM EL CAPITANU

NOS V SRCU

MIRANDA ORTAR

El Capitan. Magična stena, ki privablja plezalce z vsega sveta. Tisoč metrov navpičnega graničja, ki se dviga nad slikovito dolino Yosemite.

Želja preplezati to veliko steno je bila skrita v meni že iz prvih let mojega snidenja s plesom v vertikalni.

ln sedaj sva tu. Stena se dviga nad nama v vsej svoji velikosti. Gladke granitne plošče se svetijo v soncu, najino oko se ustavlja na počeh, ki ponujajo prehode čez steno. Po samem razu El Capitana je speljana smer Nos, ki je med plezalci znana po svoji slikovitosti in lepoti. To je smer, ki je postala nekoliko tudi najina.

NIHANJE NAD PREPADOM

Ob petih zjutraj, ko nas pozdravlja le luna, smo pod steno. Smo — midva in druga naveza, prav

tako fant in punca, Bird in Ed, ki sta prejšnji dan pred nama pritrčila štiri raztežaje vrvi in pritovorila svojega 'pujsa' — tovorno vrečo na prvo polico. Drug za drugim žimarimo v noč. Obdaja nas gluha tišina, ki jo moti le naše sopenje. Kar hitri smo: svit nas ujame že pri koncu napetih vrvi.

Plezati začneta najprej Bird in Ed, okoli devete ure pa prideva na vrsto tudi midva. Začne Simon. Opazujem ga, kako preči prek gladkih plati proti lepi počki. Kmalu se mi skrrije za vogalom. Naslednji je na vrsti najin 'pujs', ki nama je naredil kar nekaj sivih las, preden naju je resnično začel ubogati. Za njim se jaz nekoliko dvomeče spopadem s prvim žimarjenjem v prečki.

Naslednji raztežaj je moj, res moj. Mislim, da je bil to raztežaj, ki mi bo najbolj ostal v spominu. Nihajka. Splezala sem po počki kakih dvajset